Safet Suljić

ZEKAT

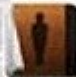
- SADEKATU-L-FITR -

PROPISI KOJI SE VEŽU ZA ZEKAT

www.et-taqwa.com

زكـاة الـمـال

أحكام زكـاة الـمـال والـفـطـر

ZEKAT

– SADEKATU-L-FITR –

PROPISI KOJI SE VEŽU ZA ZEKAT

Priprema i obrada:
Safet Suljić
Fakultet Šerijatskih Nauka
ISLAMSKI UNIVERZITET U RIYADU

Prenosi Ebu Kebše El-Enmari, radijjallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ نُمَيْرٍ، حَدَّثَنَا عُبَادَةُ بْنُ مُسْلِمٍ، حَدَّثَنِي يُونُسُ بْنُ خَبَّابٍ، عَنْ سَعِيدٍ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ الطَّائِيِّ، عَنْ أَبِي كَبْشَةَ الأَنْمَارِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: ثَلاَثٌ أُقْسِمُ عَلَيْهِنَّ، وَأُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا فَاحْفَظُوهُ، قَالَ: فَأَمَّا الثَّلاَثُ الَّتِي أُقْسِمُ عَلَيْهِنَّ: فَإِنَّهُ مَا نَقَّصَ مَالَ عَبْدٍ صَدَقَةٌ، وَلاَ ظُلِمَ عَبْدٌ بِمَظْلَمَةٍ فَيَصْبِرُ عَلَيْهَا إِلاَّ زَادَهُ اللَّهُ بِهَا عِزًّا، وَلاَ يَفْتَحُ عَبْدٌ بَابَ مَسْأَلَةٍ إِلاَّ فَتَحَ اللَّهُ لَهُ بَابَ فَقْرٍ، وَأَمَّا الَّذِي أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا فَاحْفَظُوهُ، فَإِنَّهُ قَالَ: إِنَّمَا الدُّنْيَا لأَرْبَعَةِ نَفَرٍ: عَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالاً وَعِلْمًا، فَهُوَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ، وَيَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ، وَيَعْلَمُ لِلَّهِ فِيهِ حَقَّهُ، قَالَ: فَهَذَا بِأَفْضَلِ الْمَنَازِلِ قَالَ: وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ عِلْمًا وَلَمْ يَرْزُقْهُ مَالاً ؟ قَالَ: فَهُوَ يَقُولُ: لَوْ كَانَ لِي مَالٌ عَمِلْتُ بِعَمَلِ فُلاَنٍ قَالَ: فَأَجْرُهُمَا سَوَاءٌ، قَالَ: وَعَبْدٌ رَزَقَهُ اللَّهُ مَالاً وَلَمْ يَرْزُقْهُ عِلْمًا، فَهُوَ يَخْبِطُ فِي مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ، لاَ يَتَّقِي فِيهِ رَبَّهُ، وَلاَ يَصِلُ فِيهِ رَحِمَهُ، وَلاَ يَعْلَمُ لِلَّهِ فِيهِ حَقَّهُ، فَهَذَا بِأَخْبَثِ الْمَنَازِلِ قَالَ: وَعَبْدٌ لَمْ يَرْزُقْهُ اللَّهُ مَالاً، وَلاَ عِلْمًا فَهُوَ يَقُولُ: لَوْ كَانَ لِي مَالٌ لَعَمِلْتُ بِعَمَلِ فُلاَنٍ، قَالَ : هِيَ نِيَّتُهُ، فَوِزْرُهُمَا فِيهِ سَوَاءٌ.

"Tri su stvari koje garantujem (obavještavam vas da su zaista takve jer sam ja Poslanik koji ne govori po hiru svom): Neće se

umanjiti imetak čovjeka koji udijeli sadaku; niti će čovjeku biti učinjeno nasilje, pa se strpi, a da mu Allah neće zbog toga povećati ugled; koji god čovjek prosjači zekat, Allah ce mu otvoriti vrata siromaštva. Nešto ću vam reći pa dobro to upamtite, na dunjaluku postoje četiri vrste ljudi: čovjek kojeg Allah opskrbi imetkom i znanjem te se on boji Allaha u tome što mu je dao, održava rodbinske veze, i radi Allaha udjeljuje imetak i podučava znanju kojeg ima, i ovaj je čovjek najcjenjeniji kod Allaha; čovjek kome je Allah dao znanje, ali, ne i imetak a on je iskren sa Gospodarom te kaže: "Kada bih posjedovao imetak, udjeljivao bih od njega kao čto radi taj i taj; ovaj će biti nagrađen zbog svoje iskrenosti i u nagradi je jednak sa onim koji udjeljuje; čovjek kome je Allah dao imetak, ali, ne i znanje te on troši imetak bez ikakve potrebe i ne boji se Allaha zbog svojeg rasipanja, ne održava rodbinske veze, i ne udjeljuje u ime Allaha i on je najgoreg stepena kod Allaha; čovjek kojem Allah nije dao ni znanje ni imetak, pa kaže: "Kada bih samo posjedovao imetak radio bih to i to kao što radi taj i taj; on će zbog svoje namjere odgovarati i u grijehu su kod Allaha jednaki." (Prenose Ahmed i Tirmizi).

ZNAČENJE ZEKATA U JEZIČKOJ I ŠERIJATSKOJ TERMINOLOGIJI

Zekat u jeziku znači: blagodat koja se povećava, čišćenje; znaci, zekat je blagodat, čistoća i dobrobit. U ovom smislu je zekat spomenut u Kur’anu i Sunnetu.

U šerijatskoj terminoligiji zekat znači određeni dio imetka kojeg čovjek mora isplatiti onima koji imaju pravo na to, pod uslovom da on posjeduje nisab na svoj imetak.

Zekat je u ovom smislu spomenut pod ovim terminom jer znači čišćenje imetka koji se istovremeno povećava udjeljivanjem zekata.

Čišćenje se ne odnosi samo na imetak čovjeka već i na dušu onoga koji udjeljuje taj zekat jer Allah, dželle we ‘ala, kaže:

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ [٩:١٠٣]

"Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i pomoli se za njih, molitva tvoja će ih, sigurno, smiriti. – A Allah sve čuje i sve zna." (Prijevod značenja sura At-Tewba, ajet broj 103).

PROPIS O ZEKATU

Zekat je treći temelj islama bez čijeg vjerovanja i praktikovanja čovjek ne može biti musliman.

U Kur’anu je je zekat na čak osamdeset i dva mjesta spomenut sa namazom.
Primjera radi: "Namaz obavljajte i zekat dajite..." (Kur’an, II/43)

Što se hadisa tiče, navodimo slijedeći: "Islam je izgrađen na pet (stubova): svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha i da je

Muhammed Njegov Poslanik, obavljanje namaza, davanje zekata, obavljanje hadždža i post ramazana." (Prenosi Muslim)

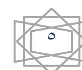
Od Ibn Abbasa, radijellahu anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Muaza, radijellahu anhu, u Jemen te mu rekao: "Pozovi ih da posvjedoče da nema boga osim Allaha i da sam ja Njegov Poslanik, a ako ti se u tome pokore, pa poduči ih da im je Allah propisao obavljanje pet dnevnih namaza i reci im da je Allah propisao udjeljivanje zekata koji će njihovi imućni davati njihovim siromasima." (Prenosi Buhari).

Ovaj nam hadis dovoljno govori o obavezi davanja zekata i posebo su u njemu spomenuti siromasi i pored toga što zekat nije samo za siromahe ali, oni su ovdje spomenuti jer u većini slučajeva njih je najviše i oni su najpotrebniji. Svi su se muslimani složili na tome da je zekat fard (farz), a ashabi su ratovali protiv onih koji su odbili plaćanje zekata u vrijeme Ebu Bekra, radijellahu anhu.

O ONOME KOJI POREKNE OBAVEZU DAVANJA ZEKATA

Ko porekne obavezu davanja zekata, a stanovnik je pustinje ili nekog sela do kojeg nije doprlo znanje i obavještenje o obavezi zekata nećemo reći da je kafir jer on nije upoznat s postojanjem ovog propisa.

Međutim, ako zekat porekne musliman koji živi u mjestu gdje se o islamu govori, gdje postoje učenjaci koji uče ljude propisima islama, pa i pored toga on porekne obavezu davanja zekata,

onda je on kafir, murted i otpadnik od islama od koga će se potražiti da se pokaje, a ako odbije nad njim će biti sprovedena egzekucija jer su propisi o zekatu jasni i čovjek ih ne može poreći iz neznanja osim iz kufra kojeg krije u svom srcu.

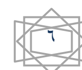
Ko odbije davati zekat zbog škrtosti, ne proglašava se kafirom, ali će mu se zekat silom oduzeti.

Od Ebu Hurejre, radijellahu anhu, se prenosi: "Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio na ahiret, neki Arapi odbiše davanje zekata, te Ebu Bekr odluči da ratuje protiv njih. Tada mu Omer reče: "Kako ćeš se boriti protiv ljudi kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema boga osim Allaha, pa ko posvjedoči zastićena je njegova imovina i život osim s razlogom a račun će polagati samo Allahu!"

Na to mu Ebu Bekr odgovori: "Tako mi Allaha, boriću se protiv onih koji razdvajaju između namaza i zekata jer je zekat njihova obaveza. Tako mi Allaha, kada mi ne bi dali uze kojim vezu kamile, a davali su ga Poslaniku, borio bih se protiv njih!"

Omer reče: "Tako mi Allaha, shvatio sam da je Allah nadahnuo Ebu Bekra za borbu protiv tih ljudi." (Prenose Ahmed i Buhari) Kur'an je ostrom prijetnjom zaprijetio onima koji ne daju zekat:

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُم ۖ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ ۖ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ [٣:١٨٠]

"Neka oni koji škrtare u onome što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; ne, to je zlo za njih. Na Sudnjem danu biće im o vratu obješeno ono čime su škrtarili, a Allah će nebesa i Zemlju naslijediti; Allah dobro zna ono što radite." (Prijevod značenja sura Ali-Imran, ajet broj 180).

MUDROST PROPISIVANJA OBAVEZE ZEKATA

Musliman koji udjeljuje zekat, to čini pokoravajući se svome Gospodaru tražeći Njegovo zadovoljstvo nadajući se Njegovoj nagradi savjesno pomažući svoju potrebnu braću koji polažu pravo na taj dio njegovog imetka.

Zekat se daje radi pomaganja slabijih i njihovog ojačanja u sprovođenju ibadeta Allahu, dželle we ‘ala.

Onaj koji udjeljuje zekat, on time čisti svoju dušu od grijeha i ukrašava sebe ahlakom plemenitosti i širokogrudnosti daleko od škrtosti i pored toga što ga šejtan kroz njegov imetak navodi na oholost i odbijanje Allahovih propisa.

Zekat čisti čovjeka od šejtanovih spletki i čini ga zadovoljnim u sprovodjenju emaneta koji su mu povjereni:

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ [٩:١٠٣]

"Uzmi od dobara njihovih zekat, da ih njime očistiš i blagoslovljenim ih učiniš, i pomoli se za njih, molitva tvoja će ih,

sigurno, smiriti. – A Allah sve čuje i sve zna." (Prijevod značenja sura At-Tewba, ajet broj 103).

Allah, dželle we ‘ala, je imućnima podario imetak koji prestiže njihove svakodnevne potrebe i dao im je užitke koji su drugima uskraćeni.

Zato im je On propisao udjeljivanje zekata kao znak njihove zahvalnosti Njemu na Njegovoj blagodati koju im je dao.

Zekat je sredstvo putem kojeg se imućni čiste od bolesti škrtarenja koje ponekad može biti povod i prolivanju krvi sve u cilju očuvanja imetka.

Škrtarenje je bolest čija se šteta može povratiti na cijelo društvo gdje će siromašni i potrebni biti itekako oštećeni.

Jedan sloj društva će na taj način ostati potpuno odsječen, što islam ne dozvoljava.

وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ [٦٤:١٦]

"A oni koji se sačuvaju škrtosti (gramžljivosti), biće ti koji će uspjeti." (Prijevod značenja sura At-Tegabun, ajet broj 16).

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Čuvajte se nasilja, jer na Sudnjem danu nasilje će biti za počinitelja tmina i gusti mrak. Čuvajte se gramzljivosti (škrtosti) i nezasitosti, jer je gramzljivosti upropastila narode prije vas i dovela ih do prolijevanja krvi i do skrnavljenja svetinja." (Hadis bilježi imam Muslim).

S druge pak strane, zekat guši i uništava zavidljivost i netrpeljivost siromaha prema onom kojeg je Allah opskrbio a on ne udjeljuje:

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ [١٠٤:١] الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ [١٠٤:٢] يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ [١٠٤:٣] كَلَّا ۖ لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ [١٠٤:٤]

"Teško svakom klevetniku-podrugljivcu, koji blago gomila i prebrojava ga, i misli da će ga blago njegovo besmrtnim učiniti..." (Prijevod značenja sura Al-Humaza, ajet broj 1'4).

A oni koji udjeljuju zarađuju simpatije i sklonost onih kojima udjeljuju jer su srca ljudi sklona onima koji im dobročinstvo čine.

U zekatu stoji i društvena korist jer se putem ove institucije sprečavaju neredi, smutnje, socijalne revolucije kao rezultat nezadovoljstva ljudi u oskudici, a s druge strane imućni spašavaju svoju imovinu od viška koji se u njihovom imetku smatra suvišnim i štetnim.

Kroz instituciju zekata imućni uzdižu svoje imanske vrijednosti jer oni koji streme ka dobru i čine ga ne žaleći ni sebe ni imetak, sve u cilju pomaganja svojoj braći postižu ono što se postiže u borbi protiv nevjernika, a kako i ne bi kada je pomaganje muslimana jedna vrsta borbe na Allahovom putu.

Zekat je utjeha siromahu koji se neće osjećati napuštenim od strane svoje braće koji ga neće prepustiti njegovoj tuzi i nemoći, naprotiv, islamsko društvo je to koje će ponijeti njegov teret oslobađajući ga njegovih nevolja i oskudica u kojima se on nalazi.

Zekat predstavlja sredstvo prosperiteta društva i pojedinaca koji udjeljuju zekat jer ono malo što od svoga imetka daju siromasima, Allah, dželle we ‘ala, će im udvostručiti na dunjaluku i na ahiretu:

وَمَا أَنفَقْتُم مِّن شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ [٣٤:٣٩]

"...što god vi udijelite, On će to nadoknaditi, On najbolje opskrbljuje." (Prijevod značenja sura Saba, ajet broj 39).

Od Ebu Hurejre, radijellahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah Uzvišeni kaže: "Čovječe, udjeljuj pa ću ti i Ja dati! " (Hadis bilježi Buhari)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Sadaka nikada neće umanjtiti imetak." (Hadis bilježi imam Muslim)

"Svakog dana kad ljudi osvanu, pojavljuju se dva meleka od kojih jedan kaže: "Gospodaru naš, nadoknadi onom koji dijeli," a drugi kaže: "Gospodaru naš, upropasti imovinu onoga koji ne dijeli." (Hadis prenose imami Buhari i Muslim)

Institucija zekata je društvena garancija siromasima jer islam ne dozvoljava postojanje gladnih i potrebnih u islamskoj državi.

Odjeća koja je neophodna, životne namirnice bez kojih se ne može, sve su to detalji koje islamska država garantuje siromasima koji žive u njoj.

Musliman je dužan da prije svega obezbijedi sebi osnovne životne uslove, a ako to nije u stanju učiniti, onda će se islamska država pobrinuti za to upravo putem institucije zekata.

Tako će muslimani u jednoj državi biti kao jedno zdravo tijelo koje stoji poput zgrade jake konstrukcije i gradje.
Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Musliman za muslimana je kao zgrada čiji se dijelovi međusobno vežu i žine jednu žvrstu cjelinu." (Hadis bilježi imam Buhari).

KOME PRIPADA ZEKAT

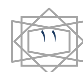
Zekat je pravo muslimana spomenutih u slijedećem ajetu i ne pripada drugom osim njima:

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

[٩:٦٠]

"Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga skupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i prezaduženima, i u svrhe na Allahovom putu, i putniku. Allah je odredio tako! – A Allah sve zna i mudar je. " (Prijevod značenja sura At-Tawba, ajet broj 60).

Kada su licemjeri počeli s prigovarenjem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa njegovom raspodjelom zekata muslimanima, Allah, dželle we ‘ala, je objavio ovaj ajet u kome objašnjava da je On taj koji raspodjeljuje Zekat i da niko drugi nema prava to učiniti osim Njega, pa makar to bio neki vladar ili učenjak jer su oni ljudi koji mogu potpasti pod svoje strasti i prohtjeve te da ne podijele pravedno.

Ajet je jasan i u njemu su određene grupe muslimana kojima pripada Zekat i ovim su ajetom upropašćeni prohtjevi munafika koji su za sebe tražili lavovski dio zekata.

Prenosi se da je neki čovjek došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: "Daj mi dio Zekata."
Poslanik mu na to odgovori: "Allah se nije zadovoljio sa odlukom ni jednog vjerovjesnika niti kojeg drugog u pogledu Zekata, pa je On sam presudio i podijelio ga na osam dijelova. Zato, ako pripadaš jednoj od tih kategorija dobićeš svoje pravo." (Hadis prenosi Ebu Davud).

Iz hadisa se vidi da je islam posvetio posebnu pažnju pravednoj raspodjeli Zekata.

Islamski učenjaci su složni da nije dozvoljeno dati Zekat (a također ni Zekatu-l-Fitr) osobama koje su inače pod skrbništvom čovjeka odnosno osobama koje je dužan da izdržava svakodnevno kao što su roditelji (a njima se pridružuju djedovi i nane) i djeca.

Prenosi se od imam Malika, rahmetullahi alejhi, da je kazao: "Zekat se ne daje nikome od bližnje rodbine koju je čovjek ionako dužan da izdržava." (Pogledati El-Mudevene 1/344).

Rekao je imam Šafija, rahmetullahi alejhi: "Zekat se ne daje ocu, majci, djedu a niti neni." (Pogledati El-Umm 2/87).
Rekao je Ibn Kudame, rahmetullahi alejhi: "Zekat (Sadekatu-l-Fitr) se ne daje roditeljima pa čak niti onima iznad njih tj. djedu i neni, a također ne daje se djeci pa čak i onima ispod njih." (Pogledati El-Mugni 2/509).

Rekao je Ibn Munzir, rahmetullahi alejhi: "Složni su islamski učenjaci da Zekat nije dozvoljeno dati roditeljima, a sam čovjek biva obavezan (prisiljava se) da izdržava svoje roditelje, dok također razlog više koji zabranjuje izdvajanje Zekata roditeljima što bi to u praksi bilo kao da daje Zekat sam sebi (jer se korist toga Zekata opet vraća njemu bilo kroz Miraz ili neki drugi način)."

Upitan je Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, o propisu davanja Zekata rodbini, odnosno bližnjim članovima porodice (Fukarama), pa je kazao: "Dozvoljeno je dati Zekat i Zekatu-l-Fitr siromašnim članovima uže porodice (fukarama od rodbine), naprotiv izdvajanje Zekata bližnjim siromašnim članovima porodice i rodbine je bolje i preče od davanja drugima jer je to ustvari sadaka i spajanje (održavanje) rodbinski veza.

Sve ovo rečeno je dozvoljeno al pod šartom da to nije smicalica kojom se želi sačuvat imetak kako bi ostao u krugu familije ili kako bi davalac imao neku korist koja se njemu opet vraća, kao recimo čovjek koji ne želi da izdržava redovno članove svoje porodice i kada dođe vrijeme Zekata on to nijeti njima da dadne – ovo nije dozvoljeno i nije halal.

No, ako je slučaj da čovjek nije obavezan izdržavati osobu kojoj daje Zekat onda nema smetnje da tako postupi, naprotiv kako smo kazali njemu je bolje da bližnjima dadne jer je to sadaka i održavanje rodbinskih veza shodno hadisu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u kome stoji: "Sadaka data bližnjem je ustvari milostinja i održavanje rodbinskih veza (spajanje)."

KOLICINA ZEKATA KOJA PRIPADA FUKARI (SIROMASIMA) I MISKINIMA (NEVOLJNICIMA)

Fukara (siromasi) i miskini (nevoljnici) su prve dvije kategorije koje su spomenute u ajetu zekata i to nam samo po sebi dovoljno govori o tome koliko se islam brine za rješavanje problema siromaštva.

Uloga zekata je da prije svega obezbijedi siromahu dovoljan finansijski iznos koji će mu zagarantovati izlazak iz krize u kojoj se nalazi.

Ulema se razilazi po pitanju raspodjele zekata fukari i miskinima.

U šafijskoj pravnoj školi i neki hanbelijski učenjaci smatraju da fukara i miskini dobijaju zekat koji će im biti dovoljan za pokrivanje svih životnih potreba za svo vrijeme njihovog života, kako bi kasnije bili zaštićeni od ponovnog upadanja u finansijski kolaps.

Kao dokaz uzimaju hadis kojeg prenosi Kubejse Ibn Muharik od Poslanika, sallallahu alejhi we sellem, da je rekao: "Kubejs, prošnja nije dozvoljena osim u tri slučaja: kad čovjek preuzme na sebe dužnost da izmiri zavađene, dopušteno mu je da sabere potrebnu sumu s time da odmah prestane sa daljnim sabiranjem; kad čovjeku nepogoda uništi imovinu, dopušteno mu je isprositi koliko mu je nužno da održi život dok se na drugi način ne snađe; i čovjeku koji je pao u bijedu i neimaštinu, a to mu

potvrde trojica poštenih i razumnih ljudi iz njegove okoline, a ovome je dopušteno da prošnjom sakupi najnužnija sredstva za život. Svako drugo prosjačenje, o Kubejs, nečisto je i griješno, a onaj koji to jede, jede zabranjeno i prljavo." (Hadis prenosi Muslim).

Komentarišući ovaj hadis imam El Hattabi, rahimehullah, kaže: "U hadisu je jasno određena granica do koje se može ići u prosjačenju. To je ona kada čovjek dobijenom svotom može sebi obezbjediti osnovne uslove života. Ta suma se razlikuje od čovjeka do čovjeka u zavisnosti od situacije u kojoj se čovjek nalazi."

Izjava ovog alima je u suglasnosti sa riječima Omera Ibn El-Hattaba, radijellahu anhu, koji je rekao: "Kada udjeljujete, udjelite ono što će ljude spasiti siromaštva."

Omer, radijellahu anhu, je radio na obogaćivanju siromaha, a ne samo da ih sa nekoliko obroka najede.

Većina učenjaka hanbelijske pravne škole i učenjaci malikijske škole smatraju da se fekiru i miskinu treba dati ono što će im zadovoljiti potrebe u toku jedne godine.

Dokaz ove njihove tvrdnje je postupak Poslanika, sallallahu alejhi we sellem, koji je svojoj porodici obezbijedio hranu za godinu dana, kako nam to prenosi Buhari, rahimehullah.

Ja smatram da je mišljenje hanbelijskih i malikijskih pravnika ispravnije jer se obaveza davanja zekata ponavlja svake godine i svakom treba pružiti njegovo pravo.

USLOVI RASPODJELE ZEKATA

U Sunnetu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su spomenuti uslovi raspodjele Zekata, a to su slijedeci:

1. Onaj koji prima zekat mora biti musliman jer je zabranjeno davati zekat kafiru. Dokaz tome su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Muazu, radijellahu anhu, neposredno prije njegovog odlaska u Jemen: "...i reci im da je Allah propisao udjeljivanje zekata koji će njihovi imućni davati njihovim siromasima…"

2. Zekat ne smije uzimati porodica Benu Hašim a ni njihovi bližnji (ovdje je riječ o Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, porodici).

3. Čovjek ne smije svoj zekat davati: roditeljima, djedu i nani, ženi i djeci - jer je on inače dužan da se brine o njima.

4. Zekat se ne daje imućnom a ni onom koji može svojim rukama zaraditi. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Pravo na zekat ne polažu imućni i oni koji mogu svojim rukama zaraditi." (Hadis bilježi imam Ahmed).

Iz spomenutih ajeta, hadisa i uslova koji se moraju ispuniti pri podjeli zekata, možemo zaključiti da fukara i miskini nisu oni ljudi koje svakodnevno vidimo na ulici kako pružaju ruke prema ljudima proseći od njih.

Naprotiv, kur’anski i hadiski tekstovi nam jasno govore ko su fukare i miskini kojima zaista pripada zekat. Oni nisu od onih koji

samo traže i prosjače već su od onih koji strpljivo podnose glad i neimaštinu: "Nije nevoljnik (miskin) onaj koji hoda među ljudima tražeći od njih hurmu ili dvije, zalogaj ili dva, miskin je onaj koji se suzdržava da traži, proučite ako želite: "...oni proseći ne dodijavaju ljudima..." (Hadis bilježi imam Buhari).

I U SVRHE NA ALLAHOVU PUTU

Ulema se razišla u vezi sa pitanjem raspodjele zekata kategoriji spomenutoj u riječima Uzvišenog:

"...i u svrhe na Allahovom putu..." (Prijevod značenja sura At-Tawba, ajet broj 60).

Mi ovdje prenosimo mišljenje Kolegija Islamske Uleme se sjedištem u Mekki koji je izdao fetvu pod rednim brojem 24, datuma 21.8.1394. godine po hidžri.

U potpunosti prenosimo tekst dotične fetve: "Nakon pomnog istraživanja i detaljnog studiranja izjava prijašnjih učenjaka u vezi sa pitanjem ajeta "...i u svrhe na Allahovom putu...", zaključili smo da se ovdje radi o mudžahidima i o onome što im je neophodno za džihad. Većinski dio našeg kolegija smatra da se ovaj ajet ne odnosi na izgradnju mesdžida i džamija, finansiranje dai'ja, izgradnju islamskih centara i slična hajirli djela.

Mi uzimamo za ispravno mišljenje većinskog dijela islamske uleme da se dotični ajet striktno odnosi samo na mudžahide (dobrovoljce) kojima se trebaju obezbijediti uslovi i oprema radi lakšeg sprovođenja džihada.

Ako takva grupa ne postoji onda se zekat ne treba davati nizašta drugo osim preostalih sedam kategorija spomenutih u ajetu o zekatu, a prednosti imaju fukare i miskini, i neka je salavat i selam na Muhammeda, njegovu porodicu i ashabe."

DA LI JE ZEKAT PODJEDNAKO PRAVO SAMO SPOMENUTIH KATEGORIJA U AJETU O ZEKATU ILI NE

Islamska ulema se razilazi u vezi sa ovim pitanjem. Učenjaci Šafijske pravne škole smatraju da se zekat treba podjednako podijeliti svim spomenutim kategorijama jer je Allah, dželle we ‘ala, izjednačio između njih u spomenutom ajetu.

Učenjaci drugih pravnih škola među kojima su imam Ebu Hanife, Ahmed i Malik, smatraju da nije obavezno podijeliti zekat svim kategorijama podjednako već se zekat može dati samo jednoj od tih kategorija ako za to postoji opravdan razlog.

Imam Ibn Dzerir, rahimehullah, prenosi da je ovo mišljenje svih ashaba, a imam Ibrahim En Nehai, rahimehullah, kaže: "Ako je količina zekata nedovoljna za sve, može se dati samo jednoj kategoriji, u suprotnom će se podijeliti svim kategorijama."

KO NEMA PRAVA NA ZEKAT

Zekat je ibadet finansijskog profila i ovaj ibadet trebaju sprovoditi imućni u korist svoje siromašne braće.

Zekat se ne smije koristiti u druge svrhe osim u svrhu pomaganja onih osam kategorija spomenutih u ajetu o zekatu.

Takodjer, oni koji ne spadaju u jednu od ovih osam kategorija ne smiju tj. haram im je da uzimaju zekat.
U Sunnetu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, su precizirane kategorije ljudi koji nemaju pravo na zekat i njima je uzimanje istog Haram.

To su slijedeće kategorije:

- Imućni, bogataši,
- Oni koji su sposobni da svojim rukama zarade,
- Roditelji, djed i nena, žena i djeca onog koji daje Zekat,
- Porodica Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

KO JE DUŽAN DAVATI ZEKAT

Zekat je dužan davati svaki slobodni musliman (da nije rob, zarobljenik ili zatvorenik) koji posjeduje imovinu čija je vrijednost dostigla vrijednost nisaba, bez obzira o kakvoj se vrsti imovine radi.

Zekat je dužan dati onaj ko posjeduje nisab u šta ne ulaze nužne potrebštine bez kojih čovjek ne bi mogao, kao što su: odjeća, hrana, stan, vozilo i alat za proizvodnju.

Kod davanja zekata je potrebno da na nisab prođe jedna hidžretska godina (hawl) i ta se godina računa od momenta kada je imovina dostigla vrijednost nisaba.

Ako vrijednost nisaba opadne u toku godine, onda se nisab počinje računati od momenta kada ponovo dostigne svoju punu vrijednost.

Imam Newewi, rahimehullah, kaže: "Naše mišljenje (šafijska pravna škola), a i mišljenje imama Malika, imama Ahmeda i većeg dijela uleme je da se mora ispuniti vrijednost nisaba u toku cijele godine (hawl) u imovini na kojoj se daje zekat kao što su, primjera radi, zlato i srebro.

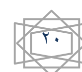
Ako vrijednost nisaba opadne u toku jednog hawla onda se ponovni hawl računa kada nisab ponovo dostigne vrijednost zekata."

Imam Ebu Hanife, rahimehullah, kaže: "Vrijednost nisaba se računa na početku i kraju hawla (godine) i nema nikakve štete ako vrijednost nisaba opadne u toku jednog hawla (godine).

Ako čovjek na početku hawla posjeduje sto dinara i ako sredinom hawla izgubi sve osim jednog dinara a pri kraju hawla povrati taj imetak koji je dostigao vrijednost nisaba, onda mu je dužnost dati zekat na spomenute dinare.

Međutim, ako on zamijeni te dinare za nekakvu drugu vrstu imetka, onda nisab tu prestaje i nije dužan davati zekat, osim ako ta druga imovina ne dostigne vrijednost nisaba.

U tom slučaju hawl (godina) na tu imovinu počinje od trenutka posjedovanja iste."

Inače, ovaj uslov ne važi kada su u pitanju poljoprivredni proizvodi jer se na njih zekat daje u danima njihove žetve tj. branja.

Uzvišeni Allah, kaže:

كُلُوا مِن ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ۖ وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ [٦:١٤١]

"... jedite plodove njihove kad plod dadu, i podajte na dan žetve i berbe ono na šta drugi pravo imaju, i ne rasipajte, jer On ne voli rasipnike..." (Prijevod značenja sura Al-An'am, ajet broj 141).

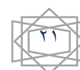
Imovina na koju se treba dati zekat dijeli se na dvije vrste: Imovina u poljoprivrednim proizvodima i u osnovi se na nju mora davati zekat i na ovu se imovinu ne odnosi propis hawla (period od godinu dana).

Druga vrsta su zlato, srebro, trgovačka roba, ukratko ono putem čega čovjek zarađuje i tu važi propis hawla.

IMOVINA NA KOJU SE DAJE ZEKAT

Zekat se daje na zlato, srebro, novac, poljoprivredne proizvode, plodove, trgovačku robu, stoku koja se napasa, rudnike i blago.

ZEKAT NA ZLATO I SREBRO

Allah, dželle we 'ala, kaže:

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ ۖ هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ [٩:٣٥]

"... na Dan kad se ono u vatri džehennemskoj bude usijalo, pa se njime čela njihova i slabine njihove i leđa njihova budu žigosala. "Ovo je ono što ste za sebe zgrtali; iskusite zato kaznu za ono što ste gomilali!" (Prijevod značenja sura At-Tewba, ajet broj 34).

Vadžib (stroga obaveza) je davati zekat na zlato i srebro bez obzira da li oni bili u obliku valute, u obliku određenih predmeta ili neprerađeni, pod uvjetom da imaju vrijednost nisaba i da su prosli hawl (period od godinu dana tj. da su pregodinili kod čovjeka vlasnika).

NISAB ZLATA

Ne daje se zekat na zlato sve dok ne dostigne količinu od dvadeset dinara ili 85 grama zlata.

Ako dostigne iznos od dvadeset dinara (85 grama zlata) i prođe jedan hawl (jedna godina) onda se treba dati zekat u vrijednosti od četvrt desetine tj. 2,5% zlata ili pola dinara.

Na svaki višak koji je iznad iznosa od dvadeset dinara se također treba dati četvrt desetine ili 2,5%.

Od Alije, radijellahu anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne trebas plaćati (zekat na zlato) sve dok ne zaradiš dvadeset dinara. Ako imaš dvadeset dinara i

prođe jedan hawl (jedna godina), trebaš dati pola dinara, a sve što je iznad tog iznosa pa račun je isti poput prvog (na svaki višak koji je iznad iznosa od dvadeset dinara treba dati četvrt desetine ili 2,5%). Nema zekata na imetak koji nije dostigao jedan hawl (pregodinio)." (Hadis bilježi imam Ahmed).

U svom poznatom djelu "El-Muweta" imam Malik, rahimehullah, kaže: "Sunnet oko kojeg se ne razilazimo je da se zekat daje na dvadeset dinara (jer je dostigao nisab), kao što se daje na dvije stotine dinara."

NISAB SREBRA

Na srebro se ne daje zekat sve dok ne dostigne vrijednost od dvije stotine dirhema ili 595 grama srebra.

Kada srebro dostigne vrijednost od dvije stotine dirhema onda je dostignuta vrijednost nisaba i treba se dati četvrt desetine zekata tj. 2,5%.

Svaki višak ili manjak, ako je vrijednost nisaba dostignuta, računa se u skladu sa već izračunatom vrijednošću nisaba.

Alija, radijellahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, rekao: "Olakšao sam vam i sada ne plaćate zekat na konje i robove, ali dajte zekat na srebro; u svakih četrdeset dirhema, jedan dirhem. U devedeset ili sto dirhema, nema zekata, a ako posjedujete dvije stotine dirhema, pa dajte pet dirhema." (Hadis prenose Tirmizi i Ebu-Davud).

Imam Tirmizi, rahimehullah, kaže: "Upitao sam Buhariju o ovom hadisu pa mi je rekao: "Hadis je vjerodostojan i po njemu postupaju učenjaci. Nema zekata ispod pet ewaka (oka) a pet ewaka iznose dvije stotine dirhema."

ZEKAT NA NOVAC

Kur'anom i Sunnetom je potvrđeno davanje zekata na novac tj. u obliku valute.
Imam Ibn Kudame, rahimehullah, kaže: "Ulema se složila na tome da zekat na zlato i srebro iznosi četvrt desetine (2,5%), ali i na novac, također. To su dokazali riječima Poslanika, sallallahu alejhi we sellem: "U rikki, četvrt desetine."

Rikka je valuta u obrtaju. Znači, zekat na novčanu valutu se određuje u suglasnosti sa nisabom zlata i srebra.

Kao što smo spomenuli nisab zlata na svakih dvadeset dinara (zlatnika) iznosi 85 grama, dok je nisab srebra na svakih dvjesto dirhema 595 grama srebra.

Ako čovjek posjeduje novac u vrijednosti nisaba zlata ili srebra i ako je taj novac dostigao jedan hawl tj. jednu hidžretsku godinu, onda je taj čovjek dužan dati zekat na taj iznos.

Ako na primjer čovjek posjeduje nisab u vrijednosti zlata a njegova imovina se nalazi u američkim dolarima, onda će na svakih 40 dolara dati zekat u iznosu od jednog dolara.

Na ovaj se način računa zekat na novac i to shodno valuti koja je u opticaju u dotičnoj zemlji.

Da pretpostavimo da cijena 85 grama 18 karatnog zlata u zlatari košta 1000 DM i ako neko posjeduje ovaj iznos u trajanju od godinu dana (hidžretska), onda će na taj iznos dati 25 DM zekata.

Međutim, ako posjeduje vise od 1000 DM onda će na svakih četrdeset maraka, koje su iznad iznosa od 1000 DM, dodavati još po jednu marku.
Znači ako čovjek posjeduje iznos u vrijednosti od 5000 DM treba dati 100 DM zekata.

I tako se računa zekat u zavisnosti od iznosa kojeg posjeduje čovjek.

Ali, ako neko posjeduje iznos koji je dostigao vrijednost nisaba u toku jednog hawla i taj se iznos neposredno prije plaćanja zekata smanji i izgubi vrijednost nisaba onda se zekat na taj iznos ne daje i to je mišljenje islamske uleme nasuprot imamu Ebu Hanifi, rahimehullah, koji je suprotnog mišljenja.

Znači, nisab i hawl su uslovi koji se moraju ispuniti kod davanja zekata na novac (valutu).

ZEKAT NA NAKIT

Ulema se slaže da zekat ne treba davati na dragulje, dijamante, safire i bisere, osim u slučaju trgovine sa tim dragim kamenjem.

Ulema se razišla u vezi sa pitanjem davanja zekata na nakit kojeg žena nosi na sebi bez obzira bio on od zlata ili srebra.

Imam Ebu Hanife i Ibn Hazm smatraju da je davanje zekata na nakit Vadžib ako dostigne vrijednost nisaba.

Dokaz tome im je hadis kojeg prenosi Amr Ibn Šua'jb od svoga oca a ovaj od svoga oca da je Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, rekao: "Došle su kod Poslanika, sallallahu alejhi we sellem, dvije žene koje su na rukama imale narukvice od zlata. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi we sellem, ih tada upita: "Želite li da vam Allah stavi na ruke narukvice od vatre?" "Ne", - rekoše one. "Onda udjelite zekat na to što nosite na svojim rukama."

Od Esme Bintu Jezida se prenosi da je rekla: "Ja i moja dajdžinica smo otišle kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi we sellem, a na nama su bile narukvice od zlata, pa nas je on upitao: "Dajete zekat na to (narukvice)?" "Ne", - odgovorismo mi. Na to nam on uzvrati: "Zar se ne bojite da vam Allah stavi narukvice od vatre!? Dajte zekat na to (narukvice)." (Hadis prenosi Ahmed).

Imam Ahmed, Malik i Šafija smatraju da se na nakit žene ne daje zekat bez obzira na njegovu količinu.

Od Džabira, radijellahu anhu, se prenosi da je bio upitan o nakitu žene tj. da li se na isti daje zekat, pa je odgovorio: "Ne."

Rekoše mu: "Pa čak i ako u njemu ima vrijednosti od hiljadu dinara (zlatnika)!?" Džabir im odgovori: "Pa čak i ako ima više od toga."

ZEKAT NA POLJOPRIVREDNE PROIZVODE

Na poljoprivredne proizvode i plodove općenito dužnost je dati zekat što se razumije iz riječi Allaha, dželle ša'nuhu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنفِقُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ الْأَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ وَلَسْتُم بِآخِذِيهِ إِلَّا أَن تُغْمِضُوا فِيهِ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ [٢:٢٦٧]

"O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo, ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili – kada ni vi sami ne biste to primili, osim zatvorenih očiju. I znajte da Allah nije ni o kome ovisan i da je hvale dostojan." (Prijevod značenja sura Al-Beqara, ajet broj 267).

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۚ كُلُوا مِن ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ۖ وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ [٦:١٤١]

"On je Taj koji stvara vinograde, poduprte i nepoduprte, i palme i usjeve različita okusa, i masline i šipke, slične i različite – jedite plodove njihove kad plod dadu, i podajte na dan žetve i berbe ono na šta drugi pravo imaju, i ne rasipajte, jer On ne voli rasipnike. " (Prijevod značenja sura Al-An'am, ajet broj 141).

Ibn Abbas, radijellahu anhu, smatra da zekat na dan žetve treba dati desetinu i polovinu desetine plodova i proizvoda.

Desetina se daje na ono što čovjek nije zalijevao, a polovinu desetine će dati na ono što je zalijevao.

Nisab na poljoprivredne proizvode i plodove iznosi pet mjera (ewsuk) žita očišćenog od slame, a jedna mjera iznosi 60 sa'a.

Ako žito nije očišćeno od slame, onda će se zekat dati u visini od 10 mjera (ewsuka).
Poslanik, sallallahu alejhi we sellem, kaže: "Nema zekata u količini manjoj od pet ewsuka".

ZEKAT NA MED

Ulema se razilazi po pitanju davanja zekata na med.

Imam Ebu Hanife, rahimehullah, i pravnici njegove škole smatraju da je Vadžib (Farz) davati zekat na med.

Ebu Hanife smatra da nisab nije uslov kod zekata na med već se treba odvojiti jedna desetina meda bez obzira na njegovu količinu (količina meda se dijeli na deset jednakih dijelova i jedan dio se računa zekatom).

Međutim, njegov učenik Ebu Jusuf, rahimehullah, smatra da je nisab meda deset ritla, a jedan ritl je jednak vrijednosti 130 srebrenih dirhema dok težina jednog srebrenog dirhema iznosi 2.975 grama, znači, jedan ritl dostiže težinu od 386.75 grama.

Nisab meda iznosi 3.868 kilograma.

Imam Muhammed, rahimehullah, kaže: "Nisab na med je vadžib i on iznosi pet efraka (ferk - trideset i šest ritla).

Nisab meda iznosi 69.615 kilograma. Med se treba podijeliti na deset podjednakih djelova i desetina ukupne količine će biti data kao zekat i tako će se određivati zekat na med bez obzira na njegovu količinu."

Imam Ahmed Ibn Hanbel, rahimehullah, uslovljava nisab na zekat i smatra da je davanje zekata na med Vadžib.
On je rekao da nisab meda iznosi deset efraka a da jedan ferk iznosi šesnaest ritla tj. 61.880 kilograma.

Da se na med daje zekat svjedoči nam hadis kojeg prenosi Amr Ibn Šuajb od svog djeda da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na med odredio jednu desetinu. (Hadis prenosi Ibn Madže).

Međutim, Buharija, Hasan El Basri, Malik i Šafija smatraju da se na med ne daje zekat.

Poznati učenjak Ebu Ubejd, rahimehullah, je zauzeo stav između onih koji smatraju da je zekat na med Vadžib i onih koji smatraju da on nije Vadib.

On kaže: "Vjerujem da je najispravnije, u vezi sa pitanjem zekata na med, da se savjetuju oni koji ga posjeduju da daju zekat na isti a ako odbiju da ga daju, treba ih strogo ukoriti zbog toga, ali, ne pretjerivati u tome jer im to nije fard, a oni

koji ne daju zekat na med, nećemo se protiv njih boriti kao što se trebamo boriti protiv onih koji općenito odbiju plaćanje zekata."

ZEKAT NA STOKU

Dužnost je dati zekat na stoku, pod uvjetima:

1. Da prođe godina dana od kupovine iste.

2. Da stoka bude na paši, jer nema zekata za stoku koja se hrani samo u stajama.

3. Da dostigne vrijednost nisaba.

Sa uslovom pod rednim brojem dva se ne slažu samo imam Malik i Lejs, rahimehumallah, i oni smatraju da treba davati zekat na stoku bez obzira da li je ona na ispaši ili se hrani samo u stajama, i da li se upotrebljava za oranje zemlje ili ne.

Da na kraju ove skromne studije o zekatu spomenemo i to da ko posjeduje sumu novca na koji treba dati zekat a dužnik je, onda ce odvojiti iznos koji treba vratiti a od preostalog iznosa će izdvojiti sumu za zekat, ukoliko mu preostali iznos dostigne vrijednost nisaba, u suprotnom, nije dužan dati zekat na iznos koji posjeduje jer se u toj situaciji on računa kao potreban (fekir).

IZNOSI NISABA

1. **Usjevi i plodovi:**

Nisab iznosi pet Veseka što je jednako 612 kg dobre pšenice.

Količina koju je dužnost dati iznosi desetina ukoliko je bilo padavina, a petina se daje ukoliko čovjek uloži svoj trud u navodnjavanju.

2. Novac i vrijednosne stvari:

a) Zlato

Nisab iznosi 20 dinara, a to je jednako 85 grama. Količina koja se daje je 2,5 %.

b) Srebro

Nisab iznosi pet oka, a to je jednako 595 grama. Količina koja se daje je 2,5 %.

c) Novčanice

Nisab je ravan vrijednosti nisaba zlata ili srebra. Količina koja se daje je 2,5 %.

3. Trgovacka roba:

Nisab se određuje na osnovu nisaba zlata ili srebra. Količina koja se daje je 2,5 %.

4. Stoka:

a) Deve

Najmanji iznos nisaba je 5 deva na kojih se daje jedna ovca.

b) Krave

Najmanji nisab iznosi 30 krava i na njih se daje govešče od godinu dana.

c) Ovce

Najmanji nisab iznosi 40 ovaca i na njih se daje jedna ovca.

ZEKAT NA STOKU KOJA JE BILA NA ISPAŠI

OVCE			**KRAVE**	
KOLICINA	**ZEKAT**		**KOLICINA**	**ZEKAT**
40-120	Ovca		30-39	Junica ili june od godinu dana
121-200	Dvije ovce		40-59	Govešče od dvije godine
201	Tri ovce		Zatim na svaku 30-u	Plus junicu ili june od godinu dana
Zatim za svaku stotinu	Plus jedna ovca		A na svaku 40-u	Plus govešče od dvije godine

DEVE	
KOLICINA	**ZEKAT**
5-9	Ovca
10-14	Dvije Ovce
15-19	Tri ovce
20-24	Četiri ovce
25-35	Deva od godinu dana
36-45	Deva od dvije godine
46-60	Deva od tri godine
61-75	Deva od četiri godine
76-90	Dvije deve od dvije godine
91-120	Dvije deve od tri godine
121	Tri deve od dvije godine
Zatim za svaku 40-u devu	Plus jedna deva od dvije godine
A za svaku 50-u devu	Plus deva od tri godine

SADEKATU-L-FITR ILI ZEKATU-L-FITR

Mudrost propisanosti ove sadake je obogaćivanje siromaha na dan Ramazanskog bajrama čime se lišavaju traženja sadake od drugih na taj dan, obveseljivanje istih na dan kada se svi raduju i

vesele i čišćenje od lošeg i bestidnog govora, besposlica i sl. što se činilo za vrijeme posta u mjesecu ramazanu. (El-Mugni, 3/65).

Ibn Abbas, radijallahu te'ala anhuma, je rekao: "Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, propisao je zekatul-fitr kako bi se postač očistio lošeg, bestidnog govora i besposlica i kako bi se nahranili siromasi. Ko ga udijeli prije namaza (na Ramazanski bajram) bit će primljen kao zekatul-fitr, a ko ga udijeli poslije namaza to će biti obična sadaka." (Ebu-Davud, 1609; Ibnu-Madže, 1827, i drugi, hadis je hasen).

Zekatul-fitr je obavezan za svakog muslimana i muslimanku zbog hadisa Ibn Omera, radijallahu te'ala anhuma, koji kaže: "Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, propisao je zekatul-fitr od jednog sa'a hurmi ili jednog sa'a ječma i slobodnom čovjeku i robu, i čovjeku i ženi, i malom i velikom od muslimana; i naredio je da se udijeli prije nego što ljudi izađu da klanjaju namaz (bajram namaz)." (Buharija, 1503; Muslim, 984, i drugi).

ŠTA SE IZDVAJA I KOJA KOLČINA

Sadekatul-fitr može da se izdvoji iz svih namirnica koje muslimani koriste za ishranu i nije potrebno ograničavati se na spomenuto u hadisu Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: ječam, hurme, grožđice; već se može udijeliti i riža, pšenica i slično što se koristi u ishrani.
Prema mišljenju većine islamskih učenjaka obavezno je izdvojiti jedan sa'a od namirnica koje se koriste u ishrani.

Sa'a je mjera od četiri pregršta ruku srednjovječnog čovjeka čija težina otprilike iznosi 2,157 kg. u pšenici. Kod islamskih učenjaka

kada je u pitanju izdvajanje zekata, općenito, u novcu postoje dva mišljenja:

Izdvajanje zekata u novcu je zabranjeno.

Šerijat je pojasnio u čemu je obavezno izdvojiti zekat i izdvajati ga u nečemu drugom nije dozvoljeno, kao što nije dozvoljeno za kurban zaklati nešto drugo mimo propisanog i kao što kao otkupninu nije dozvoljeno dati mimo propisanog.

Da je bilo dozvoljeno izdvajanje zekatul-fitra u novcu Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi to dozvolio. Ovog mišljenja su: Malik, Šafija, Ahmed i Davud ez-Zahiri. (El-Mudevveneh, 1/258; El-Medžmu'u, 5/428-429; El-Mugni, 2/565).

Dozvoljeno je izdvajanje zekata u novcu jer je cilj izdvajanje zekatul-fitra zadovoljavanje potrebe siromaha na dan Bajrama, a to njihovo ispunjenje potreba ponekad biva potpunije u novcu nego u namirnicama. Ovo mišljenje zastupaju: Ebu Hanife, Sevri, Buharija i drugi.

Obadvije skupine dokazivale su svoje stavove mnogobrojnim dokazima i odgovarale jedna drugoj na njihove dokaze, tako da, inšaallah, ukoliko se uradi i jedno i drugo bilo bi ispravno, ali je u svakom slučaju raditi bolje ono kako se praktikovalo u vrijeme Allahova poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

KADA I KOME SE IZDVAJA SADEKATUL-FITR?

Zekatul-fitr obavezno je izdvojiti prije nego što se izađe klanjati bajram namaz i zabranjeno je odgađati njegovo izdvajanje poslije namaza shodno riječima Ibn Omera, radijallahu te'ala anhuma: "Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da se izdvoji zekatul-fitr prije nego što ljudi izađu na namaz." (Buharija, 1509; Muslim, 986 i drugi).

Dok ga je dozvoljeno izdvojiti i dan ili dva dana prije Ramazanskog bajrama. Od Nafi'a, rahmetullahi te'ala alejh, se prenosi da je rekao: "Ibn Omer, radijallahu te'ala anhuma, bi davao zekatul-fitr onima koji bi ga uzimali i davali bi ga na dan ili dva dana prije Ramazanskog bajrama." (Buharija, 1511; Muslim, 986).

Sadekatul-fitr se udjeljuje samo potrebnima: siromasima i nevoljnicima zbog hadisa u kojem se spominje mudrost propisivanja zekatul-fitra: "...i kako bi se nahranili siromasi" i hadisa: "Poštedite ih (siromahe) na današnji dan (Bajram) traženja svojim udjeljivanjem".

Dakle, propis je da se nahrane siromasi, kao što je slučaj i kod keffareta-otkupnine za mnoge stvari.
Ukoliko u familiji onoga koji izdvaja sadekatul-fitr ima siromaha bolje je sadekatul-fitr udijeliti njima, čime se ispunjava ovaj propis i jačaju rodbinske veze.

SAVREMENA PITANJA KOJA SE VEŽU ZA ZEKAT I SADEKATU-L-FITR

KOME JE DOZVOLJENO DATI ZEKAT I ZEKATU-L-FITR?

PITANJE:

Ja sam žena koja je udata i živim sa mužem na zapadu, no moja majka ne živi na zapadu i nema primanja, pa da li mi je dozvoljeno da Zekat izdvojim i pošaljem svojoj majci?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, azze ve dželle, koji je Sam odredio kako i kome da se podijeli Zekat.

Neka je salavat i selam na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je postupio shodno volji Allaha, azze ve dželle, neka je salavat i selam na Njegovu časnu porodicu, ashabe, tabine i sve sljedbenike do Sudnjeg dana.

Zekat je pravo muslimana spomenutih u slijedećem ajetu i ne pripada drugom osim njima:

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

[٩:٦٠]

"Zekat pripada samo siromasima i nevoljnicima, i onima koji ga skupljaju, i onima čija srca treba pridobiti, i za otkup iz ropstva, i

prezaduženima, i u svrhe na Allahovom putu, i putniku. Allah je odredio tako! – A Allah sve zna i mudar je. " (Prijevod značenja sura At-Tawba, ajet broj 60).

Kada su licemjeri počeli s prigovarenjem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa njegovom raspodjelom zekata muslimanima, Allah, dželle we ‘ala, je objavio ovaj ajet u kome objašnjava da je On taj koji raspodjeljuje Zekat i da niko drugi nema prava to učiniti osim Njega, pa makar to bio neki vladar ili učenjak jer su oni ljudi koji mogu potpasti pod svoje strasti i prohtjeve te da ne podijele pravedno.

Ajet je jasan i u njemu su određene grupe muslimana kojima pripada Zekat i ovim su ajetom upropašćeni prohtjevi munafika koji su za sebe tražili lavovski dio zekata.

Prenosi se da je neki čovjek došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: "Daj mi dio Zekata."
Poslanik mu na to odgovori: "Allah se nije zadovoljio sa odlukom ni jednog vjerovjesnika niti kojeg drugog u pogledu Zekata, pa je On sam presudio i podijelio ga na osam dijelova. Zato, ako pripadaš jednoj od tih kategorija dobićeš svoje pravo." (Hadis prenosi Ebu Davud).

Iz hadisa se vidi da je islam posvetio posebnu pažnju pravednoj raspodjeli Zekata.

Islamski učenjaci su složni da nije dozvoljeno dati Zekat (a također ni Zekatu-l-Fitr) osobama koje su inače pod skrbništvom čovjeka odnosno osobama koje je dužan da izdržava svakodnevno kao što su roditelji (a njima se pridružuju djedovi i nane) i djeca.

Prenosi se od imam Malika, rahmetullahi alejhi, da je kazao: "Zekat se ne daje nikome od bližnje rodbine koju je čovjek ionako dužan da izdržava." (Pogledati El-Mudevene 1/344).
Rekao je imam Šafija, rahmetullahi alejhi: "Zekat se ne daje ocu, majci, djedu a niti neni." (Pogledati El-Umm 2/87).

Rekao je Ibn Kudame, rahmetullahi alejhi: "Zekat (Sadekatu-l-Fitr) se ne daje roditeljima pa čak niti onima iznad njih tj. djedu i neni, a također ne daje se djeci pa čak i onima ispod njih." (Pogledati El-Mugni 2/509).

Rekao je Ibn Munzir, rahmetullahi alejhi: "Složni su islamski učenjaci da Zekat nije dozvoljeno dati roditeljima, a sam čovjek biva obavezan (prisiljava se) da izdržava svoje roditelje, dok također razlog više koji zabranjuje izdvajanje Zekata roditeljima što bi to u praksi bilo kao da daje Zekat sam sebi (jer se korist toga Zekata opet vraća njemu bilo kroz Miraz ili neki drugi način)."

Upitan je Šejh Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi, o propisu davanja Zekata rodbini, odnosno bližnjim članovima porodice (Fukarama), pa je kazao: "Dozvoljeno je dati Zekat i Zekatu-l-Fitr siromašnim članovima uže porodice (fukarama od rodbine), naprotiv izdvajanje Zekata bližnjim siromašnim članovima porodice i rodbine je bolje i preče od davanja drugima jer je to ustvari sadaka i spajanje (održavanje) rodbinski veza.

Sve ovo rečeno je dozvoljeno al pod šartom da to nije smicalica kojom se želi sačuvat imetak kako bi ostao u krugu familije ili kako bi davalac imao neku korist koja se njemu opet vraća, kao recimo čovjek koji ne želi da izdržava redovno članove svoje

porodice i kada dođe vrijeme Zekata on to nijeti njima da dadne – ovo nije dozvoljeno i nije halal.

No, ako je slučaj da čovjek nije obavezan izdržavati osobu kojoj daje Zekat onda nema smetnje da tako postupi, naprotiv kako smo kazali njemu je bolje da bližnjima dadne jer je to sadaka i održavanje rodbinskih veza shodno hadisu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u kome stoji: "Sadaka data bližnjem je ustvari milostinja i održavanje rodbinskih veza (spajanje)."

Te shodno rečenom, nije tebi sestro dozvoljeno da Zekat daješ i šalješ svojoj majci jer si ti ionako dužna da se brineš i izdržavaš svoju majku.

Molim Allaha, azze ve dželle, da ti podari halal imetak kojim ćeš da vodiš brigu o svojim bližnjim članovima porodice. AMIN
A Allah najbolje zna.

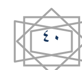
DA LI JE DOZVOLJENO DATI ZEKATU-L-FITR PORODICI ŽENE AKO SU ONI U POTREBI?

PITANJE:

Da li je dozvoljeno dati Zekatu-l-Fitr porodici (familiji) supruge ako su oni u potrebi za tim?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, azze ve dželle, koji je učinio da muslimani imaju obavezu da suosjećaju i potpomažu jedni druge, neka je salavat i selam na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je

svojim primjerom najbolje pokazao kako i na koji način čovjek treba da se ophodi prema porodici, ashabima (drugovima), komšijama, društvu i sredini u kojoj je živio.

Također, neka je salavat i selam na Njegovu časnu porodicu, ashabe, tabine i sve sljedbenike do Sudnjeg dana.
Sadekatu-l-Fitr ili Zekatu-l-Fitr je propisan kako bi postače očistio od pogrdnog i nepristojnog govora, i da bi se pomogla sirotinja kako ne bi bili primorani da traže milostinju na dan Bajrama.

Zekatu-l-Fitr se daje FUKARI (SIROMASIMA) i MISKINIMA (NEVOLJNICIMA).

Fukara je osoba koja ima nešto od imetka al mu to nije dovoljno, dok Miskin je osoba koja nema ništa od imetka, shodno riječima Ibn Abbasa, radijjallahu anhuma: "Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je propisao sadekatu-l-fitr kako bi se postači očistili od pogrdnog i nepristojnog govora, i da bi se nahranila sirotinja." (Hadis bilježe Ebu Davud pod brojem1609, a Sahihom ga je ocjenio šejh Albani).

To je obavezna dužnost (Vadžib) za svakog muslimana i muslimanku, starog i mladog, slobodnog i roba, shodno hadisu kojeg prenosi Omer, radijallahu 'anhu, u kojem se kaže: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je propisao sadekatu-l-fitr u Ramazanu u vidu jednog sa'a (mjera od četiri pregršta) hurmi ili pšenice za svakog muslimana i muslimanku, slobodnog i roba, starog i mladog, i naredio je da se dadne prije odlaska na (bajram) namaz". (Hadis je muttefekun 'alejhi).

Također je poželjno dati sadekatu-l-fitr za još nerođeno dijete .

Musliman je obavezan dati sadekatu-l-fitr za sebe kao i za one koji su pod njegovim skrbništvom, kao što su žena, djeca...
I nije obavezan izdvajati osim od viška svojih potreba, i potreba onih koji su pod njegovim skrbništvom, koje su mu dovoljne za dan bajrama i noć uoči bajrama.

Tako, ukoliko se desi da je porodica (familija) supruge (žene) siromašna odnosno ako potpadaju pod kategoriju Fukara Ve Mesakin onda nema smetnje da se njima izdvoji i dadne sadekatu-l-fitr, naprotiv dati njima u takvoj situaciji je bolje i preče zbog blizine i prava koje imaju zbog toga što je žena od njih, odnosno zbog časti i pažnje spram žene i dobročinstva prema njenim bližnjima.

Rekao je Šejh Ibn Usjemin, rahmetullahi alejhi, u fetvama "Nuru Ala Ed-Derb" pod brojem 628: "Nema sumnje da familija žene (punac, punica, šura, svastika…) imaju pravo kod čovjeka (zeta) što nemaju drugi koji nisu iz navedenih kategorija."

I na kraju molim Allaha, azze ve dželle, da tebi upiše dotično djelo kao Sadaku (milostinju) a također da ti bude upisana nagrada održavanja i spajanja rodbinski veza jer je konkretno u ovom slučaju obe ove stvari obuhvaćene. AMIN

A Allah najbolje zna.

DA LI SE DAJE ZEKAT NA PRONAĐENU STVAR (STVARI)?

PITANJE:

Pronađenu stvar (ar. Lukata) da li je osoba koja ju pronašla dužna da izdvoji Zekat nakon što prođe cijela godina dana od obznanjivanja (oglašavanja) i potrage za pravim vlasnikom?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, azze ve dželle, koji je sve u mjeri stvorio i odredio, neka je salavat i selam na Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je sve do u detalje pojasnio, neka je mir i spas na časnu porodicu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na ashabe, tabine i sve koji ih slijede do Sudnjeg dana.

Da bi pojasnili i odgovorili na dotično pitanje neophodno je da se pojasni sam pojam Lukate odnosno prodađene stvari u svjetlu Šerijata.

Lukata je pronađena stvar koja ima svoju vrijednost i koju osoba kada izgubi potražuje zbog njene vrijednosti, dok na drugu stvar dozvoljeno je uzeti izgubljenu stvar (ar. Lukata), s tim da je onaj koji je pronađe dužan je da to obznanjuje punu godinu dana na mjestima kao što su: Džamije (došlo je u vjerodostonom hadisu da nije dozvoljeno unutar džamije), na mjestima gdje se ljudi okupljaju (trgovi, pijace), ili u današnje vrijeme putem oglasa na radiju ili tv-u, internetu ili pak u novinama.

Pa ako se u tom roku pojavi njegov vlasnik dužan je dati izgubljeni predmet vlasniku, u protivnom, ako se vlasnik ne pojavi ni za godinu dana, dozvoljeno je da ga upotrijebi, s tim da se smatra da je taj izgubljeni predmet poput stvari koja mu je data na čuvanje (ar. El-vedi'a), te u slučaju da se jednog dana pojavi njegov vlasnik obavezan je nadoknaditi njegovu vrijednost.

Da je ispravno gore prethodno rečeno potvrda dolazi u hadisu od Zejd Ibn Halida, radijallahu anhu, u kojem je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na pitanje o pronađenom predmetu rekao: "Pregledaj torbu (kesu) i ono čime je vezana, zatim obznanjuj godinu dana šta si našao, pa ga, ukoliko se pojavi, daj njegovom vlasniku, a u protivnom radi sa njim šta hoćeš."
A da je dužan nadoknaditi njegovu vrijednost kad god se pojavi njegov vlasnik, nakon godinu dana obznananjivanja, upućuje isti hadis kod Muslima sa dodatkom: "I neka bude (pronađeni predmet) Vedi'a (stvar koja ti je data na čuvanje) kod tebe, a ako dođe njegov vlasnik bilo kadd daj mu ga (vrati mu dotičnu stvar)."

Kada je u pitanju sam propis davanja Zekata na pronađenu stvar za vrijeme oglašavanja pronađene stvari i prije nego li se vrati pravom vlasniku čovjek nije obavezan da daje Zekat na dotičnu stvar, sve dok se ona ne vrati i postane vlasništvo prvog (pravog) vlasnika.

A Allah najbolje zna.

